

Ze života ČPdS

Sjezd České pedagogické společnosti

se koná

29. března 2007 od 11:30 hodin

v prostorách Spořitelní akademie
tř. Gen. Píky 7, Brno

Hlavní body programu Sjezdu:

- Hodnocení činnosti ČPdS od minulého Sjezdu.
- Perspektivy České pedagogické společnosti.
- Volby nového hlavního výboru.

Na Sjezd jsou zváni členové České pedagogické společnosti, ale také noví zájemci o členství.

Sjezdu bude předcházet korespondenční volba hlavního výboru.

Srdečně zve

Hlavní výbor ČPdS

Sekce sociální pedagogiky

Na Sjezdu bude mimo jiné přednesen návrh na založení Sekce sociální pedagogiky při České pedagogické společnosti. Ustanovení Sekce sociální pedagogiky vychází ze Stanov ČPdS, část IV. Organizační struktura Společnosti. Sekce je pojata jako zájmové sdružení uvnitř Společnosti na úrovni pobočky.

Za základní východiska vzniku sekce považují navrhovatelé:

- rozvíjení vědecké základny oboru, řešení terminologických, obsahových a metodologických otázek oboru;

- institucionalizaci sociální pedagogiky jako vědního oboru;
- uplatňování absolventů oboru.

Z úkolů, které před sebe staví nová sekce:

- komunikace a spolupráce s odbornou veřejností, postupné rozšiřování členské základny (vědecko-výzkumní pracovníci, středoškolští učitelé, východní poradci, ochránci dětských práv apod.);
- komunikace a spolupráce s odborníky z příbuzných oborů;
- komunikace a spolupráce s obdobnými organizacemi v zahraničí (např. Sekce sociální pedagogiky SPS, TCRU při Institute of Education University of London).

Za tímto účelem bude sekce:

- připravovat a organizovat odborná setkání (workshopy);
- prosazovat účast zástupce sekce v hlavním výboru, členství v redakční radě Pedagogické orientace aj.

Podle návrhu pro vytvoření Sekce sociální pedagogiky při České pedagogické společnosti autorů Jakuba Hladíka, Štefana Chudého a Dany Knotové připravila

Marta Rybičková

Příklad tvořivé práce (k osmdesátinám A. Malacha)

Na úspěších jednotlivců i celé společnosti se velkou měrou podílejí učitelé, manažeři vzdělávání, výzkumníci i autoři učebnic a odborné literatury.

Na všech těchto úsecích se setkáváme také s významným podílem doc. Ing. Antonína Malacha, CSc., dlouholetého člena a funkcionáře Československé a později České pedagogické společnosti, který se v závěru roku dožívá osmdesátky.

Pracuje dosud jako výzkumný pracovník na Ekonomicko-správní fakultě Masarykovy univerzity, a to od jejího založení v roce 1991. Je řešitelem projektu Další vzdělávání pracovníků řemeslných profesí ve spolupráci s Obchodní a hospodářskou komorou v Brně. Podílí se na výuce na soukromé vysoké škole Sting, na práci Akademické rady Evropského polytechnického institutu v Kunovicích, funguje jako člen redakční rady časopisů Komora.cz a Eurofirma.

Mezi hlavní výzkumné projekty řešené jubilantem v posledním období patří:

- Rozhodovací procesy v řízení školství OECD (1995);

- Analýza a srovnání činnosti školských úřadů a návrh systému státní správy a samosprávy ve školství (MŠMT 1996);
- Strategický management, Personální management a Rozhodovací procesy v EU (Aktion 1997–1999);
- Evropská integrace v oblasti vzdělávání (Kontakt 1998–2000);
- Zvýšení regulačních a seberegulačních funkcí hospodářských komor v rozvoji podnikání v regionu (PHARE 2001);
- projekt Samospráva podnikatelů jako fenomén občanské společnosti (GA ČR 2002–2004);
- projekt Teoretické a metodologické aspekty institucionální podpory podnikání (GA ČR 2002–2005).

Vědecký přínos doc. Malacha spatřujeme také v rozpracování aplikace technických prostředků výuky, které jsou publikovány v monografii *Základy trenažerového výcviku* (Praha: SPN, 1974, společně s V. Císařem). Publikace je první českou prací z oblasti teorie a praxe trenažerů a simulátorů. Stovky automobilních, tankových a dalších trenažerů byly vyráběny například v AOZ Olomouc a v OZ 026 Šternberk. Své poznatky z této oblasti uplatnil po dobu sedmi let také jako poradce pro přípravu specialistů jaderných elektráren, které se začaly rozvíjet v sedmdesátých letech.

Napojením na řešení úkolů Státního badatelského plánu ČSAV a na mezinárodní spolupráci včetně UNESCO se jubilantovo pracoviště stalo iniciátorem rozvoje moderního vzdělávání specialistů. Postupně vznikala tzv. nový didaktický systém (rozpracování metodik pro jednotlivé předměty, tvorba programovaných učebnic, včetně souborů učebních pomůcek, např. výcvikových filmů). Didaktické materiály, včetně trojrozměrných pomůcek a trenažerů pro desítky profesí vycházely, z propracovaných profesiogramů a končily hodnoticími standardy s vypracovanými testy, s kontrolou výsledků teoretických a praktických úkonů (viz např. *Základy výuky technické přípravy*, Praha: Naše vojsko, 1968). Tyto soubory materiálů přispěly k podstatnému zvýšení kvality a efektivnosti výuky a výcviku.

Jubilant je hlavním autorem přijatého patentu Mikroprocesorový systém k řízení výuky. Ten nezůstal na papíře, ale postupným výzkumem a vývojem bylo v osmdesátých letech vyrobeno v Metře Blansko několik set vybavených učeben, kterých se využívalo na našich školách i v zahraničí. Pedagogické i technické aspekty jsou obsaženy v publikaci *Programování pro mikroprocesorový systém Hvězda* (Praha: Naše vojsko, 1986).

Vedle své bohaté publikační činnosti se zapsal do myslí odborné veřejnosti i pořádáním konferencí. Jako odborný garant organizoval doc. Antonín Malach ve spolupráci s Jihomoravským krajem například konference *Nový školský zákon a rozvoj české vzdělanosti v Brně*, mezinárodní konferenci *Ev-*

ropského fóra podnikání – Podpora podnikání z evropských fondů v Praze a společně s Pedagogickou fakultou Ostravské univerzity mezinárodní konferenci ve Šlapanicích u Brna. Z těchto setkání odborníků redigoval sborníky s problematikou zahrnující škálu od programovaného učení až k e-learningu.

Původní pedagogické zaměření jubilanta se postupně rozšiřovalo o ekonomicko-správní problematiku orientovanou na vzdělávací otázky. V rámci výzkumného projektu české akademie věd vyšla loni v nakladatelství GRADA Publishing jeho rozsáhlá publikace *Jak podnikat po vstupu do EU*, jejímž těžištěm je vzdělávání podnikatelů jako podmínka jejich konkurenceschopnosti. V našich a zahraničních časopisech a publikacích zveřejnil v poslední době k výsledkům výzkumu na dvě desítky statí.

Charakteristickým přínosem pedagogické a organizační práce doc. Malacha je iniciativní přístup k týmovému řešení aktuálních problémů a vytrvalost v úsilí o získání reálných podniků pro realizaci vývoje a následné výroby vycházející z výzkumných výstupů. Takový přístup formou inovací je preferován také v rámci Evropské unie. Příkladem uvedeného přístupu je jubilentův výzkum, vývoj a podíl na výrobě výukových počítačů a тренаžerů, které ovlivnily výuku a výcvik jak v ČR, tak i v zahraničí.

Věříme, že se budeme i nadále setkávat s výsledky jeho další pedagogické, vědecké i organizační práce, které jsou vskutku obdivuhodné.

K tomu přejeme doc. Malachovi hodně zdraví a tvůrčích sil.

Štěpán Koláček

Zprávy

Soutěž vědeckých a technických projektů středoškolské mládeže

Již po třinácté byla vyhlášena soutěž vědeckých a technických projektů středoškolské mládeže známá spíše pod označením „Republiková přehlídka prací AMAVET“. Záštitu nad ročníkem 2006 převzal předseda Akademie věd ČR prof. RNDr. Václav Pačes, DrSc.

Soutěž proběhla nejprve na regionální úrovni: v Příbrami (zde byly zastoupeny práce studentů z Čech) a v Brně (pro studenty z Moravy a Slezska). Studenti, kteří byli vyhodnoceni v těchto kolech jako nejlepší, postoupili do celostátního kola. Celostátní kolo proběhlo v dubnu 2006 v Praze a bylo zde zastoupeno 26 soutěžních prací.

Je třeba zmínit, že porotci nejen na celostátním kole měli velice těžkou práci. Ročník byl opět plný velice zajímavých a perfektně zpracovaných prací, jejichž úroveň byla vcelku vysoká už na regionálních kolech. Není proto divu, že práce, které postoupily do kola celostátního do Prahy, vzbuzovaly mnohdy obdiv u mnohých porotců a bylo určitě velmi těžké vybrat ze všech 26 prací 10 nejlepších, které budou reprezentovat AMAVET, resp. Českou republiku na 6. evropské výstavě vědeckých projektů mládeže ESE ve Španělsku v červenci 2006, na soutěži INTEL ISEF 2007 v USA a na národním finále soutěže Mladí vědci Belgie v Bruselu na přelomu dubna a května 2006.

Jak se zúčastnit

Soutěž vědeckých a technických projektů středoškolské mládeže je určena středoškolákům, kteří se rozhodli v libovolné oblasti vědy a techniky zpracovat a řešit určitý problém pomocí vědeckých postupů a metod. Pracovat na projektu může i více studentů, kteří tvoří tým, ale je nutné, aby byli s prací dostatečně obeznámeni všichni členové týmu. Řešitelé mohou spolupracovat s odborníky, popřípadě s výzkumnými ústavy a vysokými školami, nicméně je potřeba prokázat, že autoři práce mají zásadní podíl na práci, kterou prezentují (Kluiber, 2004).

V případě, že se studenti rozhodnou účastnit se soutěže, musí zaslat přihlášku své práce, obvykle do konce února, s anotací a některými podrobnostmi o své práci (například jak dlouho se problémem zabývají, z jakého důvodu se jím začali zabývat, příp. byl-li už jejich projekt někdy někde prezentován a jak úspěšně). Písemné řešení celého projektu zatím není vyžadováno, nicméně je zřejmé, že práce, které vyhrávají, byly písemně zpracovány a často už bývají i publikovány.

Jak soutěž probíhá

Ve XIII. ročníku bylo prezentováno v obou regionálních kolech dohromady přibližně 70 projektů, z nichž do celostátního finále postoupilo 26. V regionálních kolech porotci vybírají projekty do finále tak, že určitá část porotců je tajná a část je veřejně představena. Porotci spolu s veřejností obcházejí jednotlivé „stánky“, kde jsou projekty studentů prezentovány na ploše zhruba 2 × 2 metry v obrazové a textové formě doprovázené výkladem autorů. Tak se studenti učí jednak odbornému výkladu o své práci specialistům, tak i vysvětlení odborného problému laické veřejnosti. Na základě hodnocení všech porotců jsou vyhlášováni vítězové, kteří postupují do celostátního kola.

Celostátní kolo probíhá obvykle v budově Akademie věd České republiky a je dvoudenní. K dispozici je větší plocha, na které je možno svůj projekt prezentovat (jedná se o 3 panely 112 m). Složení poroty se také mění: tvoří ji především odborníci a vědci z oblastí, které reprezentují projekty na celostátním finále. Někteří členové poroty mají za úkol posoudit i jazykovou vybavenost účastníků soutěže, protože jde o potenciální reprezentanty České republiky v zahraničí. Dotazy jsou konkrétnější a porotci, kteří se účastnili už v regionálních kolech, posuzují také do jaké míry byli soutěžící schopni poopravit či zlepšit svou prezentaci na základě výtek, kterých se jim dostalo v kole předchozím.

Práce jsou zhodnoceny během dvou dnů, následně jsou slavnostně vyhlášeny výsledky a umístění prvních deseti nejlepších prací. Vybrané práce a jejich řešitelé poté reprezentují naši zemi na mezinárodních soutěžích ve světě.

Finále v Praze a vítězové

Letos bylo na celostátním finále zastoupeno 26 prací z těchto oborů: biologie, fyzika, chemie, elektrotechnika, ekologie a stavebnictví. Některé práce se však nedaly zařadit přesně do žádné z těchto skupin, protože byly spíše na pomezí několika oborů. Zde je také hlavní rozdíl od SOČ, kde se práce musí zařadit do některého ze 17 oborů. Letošní rozhodování o vítězích bylo proto poměrně nesnadné už jen z toho důvodu, že podmínky zpracovávání

práce v různých oborech jsou různé a ne vždy se dají zastoupené práce přesně porovnat. (AMAVET, 2006)

Mezi letošní vítěze se zařadili:

1. Milan Trojánek s prací „Enterokoky izolované z urogenitálního traktu“.
2. Pavel Solný s prací „Alfa spektrometrie scintilačním detektorem YAP“.
3. Jiří Malíček, Šárka Hlaváčková a Marie Jalovecká s prací „Přírodní zajímavosti Sedlčanska“.
4. Lukáš Větřovec s prací „Indukce IFN- a IL-10 pomocí extraktu slinných žláz I. Ricinus“.

Těchto šest účastníků reprezentovalo Českou republiku na 6. evropské výstavě vědeckých projektů mládeže ESE ve španělské Tarragoně v červenci 2006.

Ve vítězné práci byly sledovány růstové, antigenní a biochemické vlastnosti jednotlivých druhů enterokoků, včetně citlivosti na antibiotika difúzní metodou, dle možností vybavení laboratoře, kde byla práce realizována.

Práce na druhém místě *Alfa spektrometrie scintilačním detektorem YAP* pojednává o zkoumání parametrů nového scintilačního krystalu YAP. *Alfa spektrometrie scintilačním detektorem YAP* vznikla hlavně proto, aby seznámila odbornou veřejnost s novou technologií detekce radonu, která byla zkoumána na FJFI v Praze v rámci spolupráce s firmou CRYTUR. Proto je uvedena teoretickou částí většího rozsahu pro obecné seznámení s problematikou, kterou se *Alfa spektrometrie scintilačním detektorem YAP* snaží postihnout. V rámci této práce byla ověřována činnost scintilačního detektoru tvořeného scintilačním krystalem YAP (YAlO_3). Zkoumány byly hlavně jeho parametry:

- a) detekční účinnost;
- b) spektrální rozlišovací schopnost pro energii 5,485 MeV;
- c) energetickou kalibraci pro částice alfa.

Tyto parametry mohly být stanoveny na analyzátoru MC 1256 pro (etalon) plošný zdroj záření α $\sqrt{241}\text{Am}$ v laboratořích FJFI. Při výpočtech se vycházelo ze vzorců uvedených v teoretické i praktické části práce. Pro naměřené hodnoty byla stanovena při maximálním přiblížení detekční účinnost (42,2%), spektrální rozlišovací schopnost (19,8%) a energetická kalibrace a záření (uvedeno ve výsledcích práce). Bylo zkoumáno chování scintilátoru při měření skutečného vzorku radonu o vysoké aktivitě. Z naměřených hodnot vyplynula nutnost zkoumat nadále vlastnosti detektoru měřením skutečného radonu a porovnat jeho vlastnosti s ostatními detektory. Konečné řešení detektoru využívajícího tento krystal se ujala firma EMPOS a. s. se sídlem v Praze.

Práce na třetím místě zahrnuje obecnou charakteristiku přírodních poměrů Sedlčanska a podrobně popisuje 23 významných lokalit v regionu, včetně chráněných území. Na těchto lokalitách byl zpracován podrobný přírodovědný průzkum. Přináší řadu cenných a dosud neznámých poznatků, včetně celorepublikově významných objevů především z botaniky, z nichž některé budou také publikovány ve specializovaných sbornících. Přípravovaná publikace bude určena nejen místním občanům, ale především turistům a lidem se zájmem o přírodu. Pokračováním projektu bude připravovaná přednáška a výstava fotografií v Sedlčanech.

Spoluautorka zprávy se zúčastnila soutěže s prací „Gaucherova choroba – analýza DNA“. Gaucherova choroba je dědičná nemoc, a proto k jejímu definitivnímu potvrzení slouží analýza DNA a následné nalezení mutace způsobující tuto chorobu. Cílem bylo proto analyzovat vzorky DNA dvou pacientů a nalézt konkrétní mutace. Celkovým výsledkem práce je spolu s nalezením konkrétní mutace u těchto pacientů také charakteristika Gaucherovy choroby a popis všech metod použitých k její diagnostice.

Jako reprezentanti Mendelova gymnázia v Opavě jsme dosáhli významného úspěchu i na této soutěži už jen tím, že jsme se mohli účastnit celostátního finále. A tento úspěch byl umocněn ziskem druhého místa a postupem do Španělska. Dovolíme si doufat, že náš příklad strhne k této prestižní soutěži další studenty z celé České republiky.

Literatura

KLUIBER, Z. *Tvořivost učitele a účastníci fyzikálních soutěží*. Praha: ARSCI, 2004, 69 s.
AMAVET: *Sborník projektů – národní finále XIII. ročníku vědeckých a technických projektů středoškolské mládeže 2006*. Praha: AMAVET, 2006, 20 s.
<http://www.amavet.cz/> – webové stránky Asociace pro mládež, vědu a techniku.

Pavel Solný a Klára Roženková

Leading a Learning Organization – inspirace pro českou školu

V září 2006 se v jižním Walesu konala již 15. konference sítě ENIRDEM (European Network for Improving Research and Development in Educational Management), a to konkrétně na půdě University of Galmorgan. Tematicky byla zaměřena na stále aktuální (a pro české školské prostředí velmi inspirativní) téma: *vedení učící se organizace*, které bylo ještě více specifikováno svým podtextem: *učení se z minulosti – vize do budoucnosti* (Leading a Learning Organization: Learning from the Past – Visions for the Future). Zdánlivě evergreenový námět získal na této konferenci svou zajímavou di-

menzi, a to díky možnostem srovnávat jeho vývoj z hlediska času, příležitostí porovnávat přístupy uplatňované k jeho implementaci v jednotlivých zemích, a především výměnou inspirativních zkušeností a nápadů.

O Walesu se často říká, že v něm žije více ovcí než lidí, že se jedná o průmyslovou zemi, kde školství není prioritou (vysoké procento negramotných osob apod.). V průběhu konference se však ukázalo, jak zavádějící tento pohled může být. Již v jejím úvodu měli účastníci možnost vyslechnout velšskou ministryni školství, celoživotního učení a dovedností Jane Davidson (jež je ve svém úřadu tohoto plného názvu více než šest let, což jen potvrzuje její výjimečné schopnosti), která hovořila o velmi ambiciózním, nicméně realistickém strategickém plánu pomoci proměnit Wales v učící se zemi (*The Learning Country*). Kladně zhodnotila dosavadní realizaci tohoto záměru. Významnou pomoc v jeho naplnění sehrává proměna vzdělávání vedoucích pracovníků ve školství, o čemž referoval Alun Williams. Neméně zájem pak vzbudilo představení projektu Danny Saundersem a Alyson Acreman – tzv. *The Learning Coaches Initiative* neboli vytvoření sítě koučů po celé zemi pomáhajících svými činnostmi učitelům v maximálním rozvoji každého jednotlivého žáka. Plenární jednání rovněž významně obohatil Peter Karstanje z amsterdamské univerzity, který se i pomocí historického přehledu nejrušnějších realizovaných výzkumů zamyslel nad nezbytnými předpoklady proměny organizace na učící se organizaci. Vyzdvihl význam transformačního (tzv. transformational) vedení škol pro vytváření dostatečně podnětného prostředí pro novou generaci mladých lidí označovanou jako „Einsteinova generace“.

Více než šedesát účastníků konference z mnoha převážně evropských zemí mělo tedy v průběhu plenárních zasedání možnost vyslechnout řadu podnětných přednášek. Jejich obsah pak byl živě diskutován jak neformálně, tak i v malých skupinkách (sekcích) vedených moderátory (v tzv. round table discussions). Vznikla tím přátelsko-pracovní atmosféra, která výrazně napomohla zajímavým jednáním v jednotlivých sekcích. Příspěvky v těchto sekcích vypadaly na první pohled rozmanitě, neboť se dotýkaly problematiky různých stupňů škol (včetně terciární sféry), byly založeny jak na výzkumných aktivitách (různých výzkumných designů), tak i na praktických zkušenostech vedoucích pracovníků a dalších osob pracujících ve školství v řadě zemí. Tematicky však nacházely společného jmenovatele ve snaze identifikovat opatření a možnosti podpory, která mohou napomoci rozvoji profesionálních učících se komunit – *professional learning communities*. Patrně nejčastěji se zabývali školou; pohlížely na ni z rozličných aspektů učící se organizace (počínaje různými stránkami jejího vedení přes názory a přístupy rozličných aktérů školního života až po širší souvislosti fungování školy v okolním prostředí).

Z České republiky přispěly do jednání v sekcích pouze dva příspěvky – autorka této zprávy hovořila o obavách českých učitelů otevřeně pracovat se zjištěnými nedostatky v práci školy, což může zbrzdit proces přeměny českých škol na učící se organizace. Opírala se při tom o první zkušenosti s implementací autoevaluačních procesů do české školní praxe (společný příspěvek s Michaelou Prášilovou, PdF UP v Olomouci) a Milan Pol se zaměřil na téma potřeb a očekávání dospělých aktérů školního života ve vztahu k demokracii ve škole (společný příspěvek s kolegy z Ústavu pedagogických věd FF MU Miladou Rabušicovou a Petrem Novotným).

Každoroční plenární schůze sítě ENIRDEM v závěru tří denního setkání přinesla zajímavou změnu pro její dosavadní činnost, a to změnu názvu. Nově schválený, tj. ENIRDELM (*European Network for Improving Research and Development in Educational Leadership and Management*), mnohem více akcentuje skutečnost, že se v současné době při řízení škol jednoznačně nelze obejít bez vedení lidí (*leadership*). Postavení a pozice lídra, tedy člověka majícího vizi do budoucnosti, umějícího získat lidi pro naplňování této vize, se stalo jedním ze „základních stavebních kamenů“ úspěšnosti a smysluplného rozvoje škol. Tato skutečnost se promítla do souhlasu všech přítomných se změnou názvu.

Nedílnou součástí konference byla i její neformální část, v průběhu které měli účastníci možnost více poznat velšský kontext (historický, kulturní), jenž podtrhuje a mnohdy i vysvětluje současný charakter vzdělávacího systému i plánované změny či reformy. Mohli tak mnohé srovnávat. Získali však zejména příležitost upevnit staré a navázat nové pracovní-přátelské kontakty a náměty pro budoucí spolupráci.

Další, v pořadí již 16. konference ENIRDEM (ENIRDELM) se bude konat v druhé polovině září příštího roku ve švédské Uppsale. Tematicky bude zaměřena na koncept udržitelného vedení (*sustainable leadership*). Bližší informace o příští konferenci bude postupně možné nalézt na webových stránkách sítě (www.enirdem.org).

Jana Vašátková

Výchova a škola v dnešní společnosti

V listopadu 2006 se v prostorách Evropské vzdělávací akademie při příležitosti šedesátého výročí založení Pedagogické fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě konala vědecká konference s mezinárodní účastí nazvaná „Výchova, škola, společnost – minulost a současnost“.

Konference, kterou zahájil děkan PdF UK v Bratislavě prof. RNDr.

Oto Majzlan, PhD., pokračovala v dopoledních hodinách hlavními referáty (prof. PhDr. Jiří Mareš, CSc., prof. Dr. Robert Hutterer, prof. PhDr. Miron Zelina, DrSc., doc. RNDr. Juraj Vantuch, CSc. a prof. Mgr. Ladislav Macháček, CSc.), které uváděl a komentoval prof. PhDr. Peter Gavora, CSc. Dopolední část probíhala v jednotlivých sekcích. Účastníci se věnovali procesu výchovy ve školním a rodinném prostředí z hlediska historického, sociálního a kulturního vývoje společnosti, řešení aktuálních otázek výchovy s akcentem na rozvoj humánních a demokratických vztahů.

Jiří Mareš z Lékařské fakulty Karlovy univerzity v Hradci Králové se zabýval jednak mýty o učitelství, jednak mýty o pedagogice jako vědě. Tyto mýty se vyskytují v laické i odborné literatuře, kde se o učitelství můžeme dočíst, že učitelem se člověk nestává, ale narodí se; k učitelství není třeba žádné zvláštní pedagogické a psychologické přípravy; učitel je rozhodující činitel při výchově a vzdělávání; učitelství je hlavně řemeslo; učitel má dát žákům co největší volnost; žákům se nesmí popustit uzda; učitel je ve škole zbytečný; oborové didaktiky jsou pavědy. Báje o pedagogice jako vědě uvádějí, že pedagogika je to, co se pod tímto názvem vyučuje na vysokých školách; pedagogika je to, co prezentují výkladové slovníky nebo pedagogické encyklopedie; pedagogika se stane vědou, jestliže stávající pojmy utřídíme do systému odborných pojmů; pedagogika se stane vědou, když se budeme snažit alespoň definovat základní pojmy.

Robert Hutterer z Vídně v příspěvku „Pro jakou společnost vychováváme?“ vycházel z myšlenky W. Diltheyho o propojenosti výchovy a společnosti, která byla později podložena sociologickými analýzami, jež čerpalý ze tří definic (výchova jako zachování společnosti, výchova jako překonávání společnosti a výchova jako zvládnutí společnosti). Věnoval se vlivu transformace, ekonomické dominanci, vlivu médií a mikroelektronické revoluce na společnost. Kriticky se pozastavil nad mezinárodním testováním PISA, které se soustředí na tři oblasti kompetencí (čtení, matematiku a přírodní vědy). Domnívá se, že nedokáží obsáhnout situace a nezodpovězené otázky, s nimiž se žáci potýkají v každodenní realitě.

Miron Zelina, nezávislý poradce ministra školství, referoval o palčivých problémech slovenského výchovně-vzdělávacího systému a o zákonech, které jsou aktuálně projednávány. Zmínil rovněž nedostatky v získávání financí prostřednictvím grantů Evropské unie. Na toto téma navázal Juraj Vantuch, který poukázal na složité vyplňování projektových formulářů, na bujení byrokratického aparátu a také na nadbytečnost a neúčinnost některých grantů a naopak na nedostatek promyšlených projektů, kvůli kterému nedochází k vyčerpání nabízejících se finančních prostředků. Skepticky se zamýšlel nad existencí společné vzdělávací politiky Evropské unie. Dopolední setkání

zakončil Ladislav Macháček poznámkami o formálním a neformálním vzdělávání mládeže.

Na odpolední rokování bylo přihlášeno téměř 150 účastníků, kteří diskutovali v pěti tematicky různorodých odděleních (Výchova a její trendy v kontextu současného edukačního systému; Aktuální otázky školského managementu a řízení školství; Přeměny a perspektivy volného času a mimoškolských aktivit; Spolupráce rodiny a školy z pohledu historie a současnosti; Osobnosti působící na PdF UK od jejího vzniku po současnost). Nejvíce příspěvků se vztahovalo k tématu Výchova a její trendy v kontextu současného edukačního systému, proto byla sekce z časových a prostorových důvodů rozdělena do čtyř podsekcí. Odborníci ze Slovenska a České republiky se zde vyjadřovali k výchovnému působení od mateřské školy až po vysokoškolskou přípravu (zejména budoucích pedagogů). Seznamovali ostatní nejen s teoretickými poznatky, ale také se svými výzkumy a zkušenostmi z praxe. Debatovali o realizaci Rámcového vzdělávacího programu v České republice, o jeho výhodách, úskalích, o propojování poznatků s dovednostmi, zájmy, potřebami a názory žáků v dílčích předmětech a o jejich využití ve skutečném životě. Vyjadřovali svá stanoviska na úlohu učitele v současné společnosti, na jeho možnosti a spolupůsobení dalších faktorů v oblasti výchovy dětí a mládeže.

Uspokojivě zodpovědět všechny otázky týkající se výchovy je stejně obtížné jako jednoznačně vymezit samotný pojem výchova. Výchovu jako permanentní celoživotní proces nelze jednoduše ani popsat, natož uskutečnit, je ale možné prostřednictvím školního prostředí žáky ovlivňovat, utvářet a upevňovat v nich nejen vědomosti, ale i pozitivní morální vlastnosti. O podnětných možnostech, jež v Bratislavě zazněly, se může širší odborná i laická veřejnost dočíst ve sborníku, ve kterém budou příspěvky publikovány.

Ilona Pokorná